

Minimální preventivní program

Střední průmyslová škola a Vyšší odborná škola Brno

Sokolská 1, 602 00

pro školní rok 2022/23 vypracovala: Mgr. Šárka Bučková

Obecné informace

Název školy: Střední průmyslová škola a Vyšší odborná škola Brno

Sokolská , příspěvková organizace

Ředitel: Ing. Ladislav Němec , ladislav.nemec@sokolska.cz, tel: 541 427 191

Statutární zástupce ředitele školy: Paed.Dr. Libor Havelka, tel: 541 427 194

Zástupce ředitele školy: Ing. Magdalena Kachlíková tel: 541 427 193

Zástupce ředitele školy: Mgr. Pavel Kocman, tel: 541 427 195

Vedoucí doplňkové činnosti: Ing. Aleš Juračka tel: 541 427 121

Metodik prevence: Mgr. Šárka Bučková, sarka.buckova@sokolska.cz

Výchovná poradkyně: Mgr. Šárka Bučková, kabinet 203, tel: 541 427 135

Individuální konzultace (psychologická podpora): Mgr. Elena Juránková,
elenajurankova@seznam.cz , tel: 775 901 361

1. Úvod

Minimální preventivní program je školní dokument zaměřený na vedení žáků ke zdravému životnímu stylu, k podpoře jejich osobnostního a sociálního rozvoje a vytváření zdravého klima ve škole. Je součástí výchovně – vzdělávacího programu školy, který vychází z RVP, ŠVP a školního řádu a je rovněž přizpůsoben sociálním a kulturním podmínkám školy a jejímu okolí. Program definuje krátkodobé a dlouhodobé cíle v oblasti prevence sociálně – patologických jevů. Preventivní program je založen na podpoře vlastní aktivity žáků a různorodosti forem preventivní práce se žáky. Program rovněž předpokládá zapojení pedagogů do jeho aktivit, spolupráci s externími pracovníky v oblasti sociální a psychologické a v neposlední řadě počítá se spoluprací zákonných zástupců žáků školy, která je v určitých oblastech programu velmi důležitá.

a) Charakteristika zařízení

Střední průmyslová škola a Vyšší odborná škola Brno, Sokolská se počtem žáků řadí mezi velké školy. Ve školním roce 2022/2023 studuje na střední škole 1031 žáků a na Vyšší odborné škole 55 studentů. Ve škole působí 153 učitelů.

Aktuální obory na střední škole

- Všeobecné strojírenství
- Počítačová grafika a průmyslový design
- Technologie programování CNC
- Technologie řízení NC a CNC strojů
- Informační technologie
- Mechatronika
- Technické lyceum
- Ekonomika a podnikání
- Umělecké zpracování kovů a drahých kamenů

Aktuální obor na vyšší odborné škole

- Počítačová podpora v řízení podniku

Charakteristika žáků

Většinu z našich žáků tvoří chlapci (897 chlapců). Dívky (134 dívek) jsou v malé míře zastoupeny ve třídách technického lycea a ojediněle v oborech strojírenství, většina dívek studuje především obor Ekonomie a podnikání a umělecký obor. Třídy jsou tedy většinou chlapecké. Naši studenti bydlí v Brně, ale velké množství také dojíždí z blízkého i vzdáleného okolí. Dojíždění klade nároky na ranní vstávání a pozdní dojíždění domů. Toto se bere v potaz

při sestavování rozvrhů. Studenti jsou do školy přijímáni podle pořadí výsledků přijímacích zkoušek – projevují zájem (až na minimální výjimky) o bezproblémovou docházku a hlavně o úspěšné zakončení studia. Také jejich rodiče se většinou zajímají o prospěch svých dětí. Nevýhodu školy představuje absence kmenových tříd – žáci se musí téměř každou hodinu přesouvat ze třídy např. do odborné učebny. Zvýšené nebezpečí úrazu při přesouvání velké masy lidí snižují učitelské dozory na chodbách. Tato nevýhoda může být považována za preventivní opatření – žáci nemají o přestávkách mnoho času na jinou činnost (sledovat, kam se přesouvají první ročníky, distribuce drog, šikana apod.)

Umístění školy

Škola se nachází téměř v centru města, v místě s velmi dobrou dostupností veřejné dopravy. Skupina asi 10-12 žáků dojíždí na vlastních motorkách. Na kolech nedojíždí do školy nikdo. V blízkém okolí jsou minimálně další tři střední školy. Naše škola nemá vlastní tělocvičnu, tu žáci navštěvují v budově místní Sokolovny – žáci mají s vyučujícím sraz ve dvoře školy a pak se společně přesunou do tělocvičny. V budově Sokolovny – vedlejší vchod probíhají také kurzy tanečních nebo zde žáci navštěvují divadelní představení v anglickém jazyce.

Rizikové prostory

Jako rizikové prostory se jeví prostory toalet, chodeb a veřejné prostory v dobách přestávek. Škola nemá kmenové třídy a každou přestávku dochází k přesunu velkého množství lidí. Minimalizovat případná rizika je pověřen pedagogický sbor, který vykonává dozor podle pevně stanoveného rozvrhu.

b) Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště založené v září 2016 (dále jen ŠPP) poskytuje poradenské a konzultační služby žákům, jejich zákonným zástupcům a pedagogům. K hlavním cílům ŠPP patří iniciace aktivit vedoucích k vylepšení sociálního klimatu školy - posílení pozitivních vztahů mezi všemi subjekty školy, rozšíření oblastí primární prevence a zkvalitnění péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Činnost Školního poradenského pracoviště představuje komplexní poradenskou službu žákům, jejich rodičům a pedagogům, která vychází ze standardních činností vymezených ve vyhlášce č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Aktivity ŠPP zajišťuje výchovný poradce a školní metodik prevence sociálně patologických jevů a jednou týdně je na škole poskytováno individuální poradenství.

Pracovní náplň výchovného poradce

1. Je podřízen řediteli školy
2. Zajišťuje pedagogicko-psychologické poradenství ve škole
 - ° evidenci doporučení z pedagogicko-psychologických poraden (PPP)
 - ° pomoc vyučujícím při vyplňování dotazníků pro poradny
 - ° vysvětlování a pomoc při realizaci doporučení z PPP

- vytváření databáze vyšetřených studentů sloužící všem vyučujícím
 - vytváření plánů pedagogické podpory a individuálních vzdělávacích plánů (IVP)
 - spolupráci školy s pedagogicko-psychologickými poradnami
 - přípravu ekonomických požadavků na zabezpečení péče o studenty se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)
 - pravidelné vyhodnocování studia studentů s SVP
 - řešení problémů neomluvené absence (projednání případů s třídními učiteli a rodiči-návrh řešení)
 - individuální poradenství pro studenty a jejich rodiče
 - pomáhá při řešení konfliktních situací ve škole (rodiče – učitel, učitel – student, student – student)
 - kariérní poradenství – shromažďování informací včetně jejich předávání studentům a třídním učitelům
3. Sleduje spolu s třídními učiteli
- nadané studenty
 - neprospívající studenty, hledá příčiny školního neprospěchu a navrhuje způsoby, jak situaci řešit
4. Koordinuje
- vytváření individuálních vzdělávacích plánů s ostatními pedagogy
- Péči o všechny studenty se speciálními vzdělávacími potřebami
- Pomoc učitelům , studentům i jejich zákonným zástupcům při řešení aktuálních problémů
5. Vede administrativu svojí činnosti – případová dokumentace, zápisy z jednání , evidence konzultací
- 6.
- Neustále se vzdělává, sleduje nabídku vzdělávacích kurzů

Pracovní náplň školního metodika prevence

Zajišťuje

- realizaci Preventivního programu-organizuje přednášky, exkurze a jiné aktivity k dané problematice, individuální pohovory s žáky nebo jejich zákonnými zástupci
- podle aktuálních potřeb a podmínek program inovuje a vyhodnocuje spolupráci s různými školskými a dalšími krizovými, poradenskými a preventivními zařízeními
- odborné vedení a metodickou pomoc všem pedagogickým pracovníkům školy
- sledování rizik vzniku a projevy sociálně patologických jevů ve škole a navrhuje možnost jejich řešení
- aktualizaci nástěnek pro studenty s problematikou sociálně patologických jevů u dětí a mládeže
- konzultační a poradenskou činnost studentům i jejich zákonným zástupcům v oblasti sociálně patologických jevů
- práce s třídními kolektivy (diagnostika vztahů - třídní klima, školní klima, rozvoj spolupráce, komunikace, posílení pozitivních vztahů, rozvíjení osobnosti a sociálních dovedností)
- poskytování individuálních konzultací pedagogům v oblasti výchovy a vzdělávání a zákonným zástupcům při výukových a výchovných problémech žáků
- zpracovává a vyhodnocuje Minimální preventivní program

Pracovní náplň individuální konzultantky

° poskytuje krizovou intervenci žákovi, který se ocitne v psychicky mimořádně náročné situaci

Školní poradenské pracoviště lze kontaktovat ze strany žáků, pedagogů i zákonných zástupců telefonicky, e-mailem, přes školní systém EDUpage či osobně v konzultačních hodinách nebo po individuální domluvě.

V oblasti prevence sociálně patologických jevů se však nejvíce podílejí učitelé. Zejména pak třídní učitel.

Náplň práce:

- ° monitoruje situaci ve své třídě s ohledem na klima třídy a výskyt sociálně patologických jevů
- ° spolupracuje se školním metodikem prevence na zachycování varovných signálů, podílí se na realizaci Minimálního preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě
- ° motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbá na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě); podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy
- ° zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy
- ° získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí
- ° konzultuje problémy ve třídě s metodikem prevence, výchovným poradcem a ředitelem školy
- ° připravuje řešení dané situace s metodikem prevence a výchovným poradcem

c) Vnitřní informační zdroje

- ° výchovná poradkyně
- ° archiv materiálů metodika prevence
- ° knihovna ŠPP
- ° informační nástěnky na toaletách

d) Vnější informační zdroje

Viz příloha č. 2 – seznam vybraných kontaktů

e) Dokumenty

Zákony:

- ° O ochraně zdraví před škodlivými účinky č. 65/2017 Sb.
- ° Školský zákon č 561/2004 Sb. O pedagogických pracovnících
- ° Zákon č. 563/2004Sb. Vyhlášky
- ° Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních Metodické pokyny a strategie
- ° Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení

šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

° Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

° Národní strategii primární prevence MŠMT na období 2013-18

f) **Monitoring**

Ke zjištění současného stavu rizikového chování bylo využito:

- ° zápisů metodika prevence
- ° rozhovorů z pedagogických porad
- ° konzultací s výchovnými poradkyněmi a školním psychologem
- ° individuálních pohovorů s dětmi
- ° osobních pohovorů s rodiči

g) **Analýza současného stavu**

Z monitoringu četnosti vyplývá, že nejčastějším problémem na škole je zhoršení psychického stavu žáků po dvou letech distanční výuky a z toho vyplývající zhoršení vztahů ve třídách, komunikační pohotovosti, studijní neúspěšnosti nebo zhoršení studijních výsledků v důsledku osobních problémů v rodinách. Dále byla řešena kyberšikana – jeden případ. Jeden případ náročnosti začínajícího učitele.

2) Cíle minimálního preventivního programu

a) Krátkodobé cíle

- ujasnit roli ŠMP a vypracovat komunikační systém na škole pro svou práci
- informovat o kompetencích jednotlivých členů školního poradenského pracoviště
- seznámit pedagogy s MPP a s krizovým plánem
- vést žáky k vzájemné pomoci, toleranci a ohleduplnosti
- vyhledávat projevy možného výskytu rizikového chování a účinně reagovat na vzniklé situace
- poskytovat informace – přednášky, besedy, konzultace, osvětový materiál, videoprojekce, kulturní akce, sportovní aktivity, kroužky, projekty
- zaměřit se na prevenci rizikového chování a na prevenci úrazů

b) Střednědobé cíle

- Úzce spolupracovat s rodiči žáků, ostatními pedagogickými pracovníky a dalšími výchovnými, poradenskými a jinými institucemi.
- Pozitivně motivovat ostatní pedagogy k řešení sociálně patologických jevů.
- Cíleně zajistit pocit úspěchu u co nejvyššího procenta žáků.
- Novým žákům zajistit při nástupu základní informace o škole a jejím fungování, pomoci při orientaci v budově.
- Začínajícím učitelům pomoci v oblasti systémového přístupu k výchovně-vzdělávacímu procesu, v oblasti metod a forem vyučování.
- Zajistit poradenství pro třídní učitele prostřednictvím konzultací s výchovným radcem a školním metodikem prevence

c) Dlouhodobé cíle

- vytvářet příjemné a klidné mikroklima ve škole
- další vzdělávání pedagogických pracovníků
- vytvářet příjemné a klidné mikroklima ve škole
- vytvářet optimální podmínky pro vzdělávací proces, kdy je minimalizováno nepříznivé ovlivňování rozvoje schopností a osobnosti žáků
- vytvářet důvěryhodný vztah mezi vyučujícím a žáky
- soustavně propagovat a nabízet žákům sport i jinou zájmovou činnost pro smysluplné trávení volného času
- posilovat zdravou sebedůvěru
- učit překonávat problémy a zátěžové situace
- navazovat úzký kontakt mezi školou a rodiči

3) Preventivní aktivity

a) Preventivní aktivity pro rodiče

- Informační schůzka pro rodiče žáků prvních ročníků – červen
- Třídní schůzky – 3x ročně
- Individuální konzultace pro rodiče – dle potřeby
- Den otevřených dveří – 2x ročně (listopad, únor)

b) Preventivní aktivity pro učitele

- Možnosti individuálního vzdělávání – celoročně
- účast na online školeních nebo webinářech (doporučená nabídka PPP Sládkova 45)
- Vánoční a závěrečné posezení všech zaměstnanců školy
- Pedagogické porady
- Porady předmětových komisí

c) Preventivní aktivity pro žáky

- Adaptační programy pro žáky 1. ročníků – 1.-2.týden v září
- zapojení školy do programu Nenechto být
- třídnické hodiny
- účast v tanečních kurzech – 2. ročník
- Lyžařský výcvikový kurz pro 1.ročníky– únor/březen
- Vodácký výcvikový kurz
- sportovní kurz v Itálii
- poznávací zájezd do Anglie

Krizový plán školy

ÚVOD

Krizový plán školy je sestaven na základě charakteristik a doporučených postupů při řešení sociálně patologických jevů, které se mohou na střední škole objevit. Cílem krizového plánu je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy v případech podezření či výskytu sociálně patologických jevů mezi žáky. Základem pro jeho zpracování je Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č. j.: 21291/2010-28 a Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č. j.: 22294/2013-1.

Krizový plán školy je sestavován pracovníkem školního poradenského pracoviště na naší škole. Toto školní poradenské pracoviště úzce spolupracuje s odborníky a odbornými centry. Je možné ho navštívit při jakýchkoliv problémech v konzultačních hodinách, které jsou vyvěšeny na webových stránkách školy.

V rámci prevence sociálně patologických jevů je třeba věnovat zvýšenou pozornost jakýmkoli změnám v chování či prospěchu, které se u jednotlivce nebo skupiny na škole vyskytnou.

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje na předcházení rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- šikana
- záškoláctví
- adiktologie – závislostní chování
- rasismus/xenofobie
- sexuálně rizikové chování
- poruchy příjmu potravy
- domácí násilí

Šikana

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování.

Nepřímé (varovné) znaky šikanování:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády
- při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními
- o přestávkách vyhledává blízkost učitelů
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči
- stává se uzavřeným
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené
- zašpiněný nebo poškozený oděv
- stále postrádá nějaké své věci
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit

Přímé znaky šikanování:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet
- rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo „legrací“ zranitelný
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem a skutečnost, že se jí podřizuje
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či spoluúčasti na nich
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout

Doporučený postup při zjištění šikany:

Pracovník, který pozoruje šikanu nebo na ni byl upozorněn, je povinen:

1. svá pozorování s dalšími kolegy, třídním učitelem.
2. Oznámit své podezření vedení školy, školnímu metodikovi prevence, výchovné poradkyni, konzultovat další postup, dohodnout se, kdo povede vyšetřování.
3. Kvalifikovaně odhadnout stadium a formu šikany.
4. Vyslechnout (mezi čtyřma očima) co nejvíce nezaujatých svědků – spolužáků, těch, co na šikanu upozornili, důležité věci si zapisovat, je zejména důležité získat odpovědi na následující otázky:
 - a. Kdo je obětí, popřípadě kolik obětí je?
 - b. Kdo je agresorem, kolik agresorů je.
 - c. Kdo z nich je iniciátor, kdo aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem?
 - d. Co, kdy, kde a jak dělali agresori obětím?
 - e. K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?

f. Jak dlouho šikana trvá?

5. Spojit se se zákonnými zástupci oběti a poprosit je o pomoc a spolupráci.

6. Teprve nyní vyslechnout oběť, citlivě, diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací, vše zapisovat, tento pohovor musí provádět osoba, které oběť důvěřuje, Nikdy neřešit problém před celou třídou!

7. Zajistit ochranu oběti.

8. Vyslechnout agresory – překvapivě, znemožnit domluvu, soustředit se na rozpory ve výpovědích agresorů, vytipovat nejslabší článek vyřešení. Nikdy nekonfrontovat oběti a agresory!

9. Požádat vedení školy o svolání výchovné komise (vedení školy, výchovný poradce, třídní učitel, školní metodik prevence). Ta na základě shromážděných informací posoudí, zde se jedná o šikanu a jaký je stupeň její závažnosti, navrhne další postup vůči obětem i agresorům i třídě jako celku. Potrestání agresorů je individuální, závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jedná o první případ či recidivu

10. Individuálně pozvat zákonné zástupce agresorů. Seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření (zdůraznit možnost nápravy) a požádat je o spolupráci. Pokud odmítají, zvážit oznámení na Policii ČR.

11. Individuálně pozvat zákonné zástupce obětí šikany. Seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních (terapie, osobnostní výcvik...)

12. Rozebrat situaci ve třídě (vynechat citlivé detaily), vysvětlit nebezpečí a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků. Třídu i nadále pozorně sledovat.

Kyberšikana

Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Zejména se jedná o útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých a nepravdivých materiálů na internetové stránky. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určují její závažnost.

Doporučený postup při zjištění kyberšikany:

1. Zajistit ochranu oběti.
2. Informovat školního metodika prevence či výchovnou poradkyni.
3. Informovat vedení školy.
4. Zajistit důkazy s podporou IT kolegy.
5. Vyšetřit všechny souvislosti. 6. Provést zápis.
7. Informovat zákonné zástupce.
8. Spolupracovat s Policií ČR, IT expertem, OSPODem.
9. Vyvodit důsledky.

Záškoláctví

Žáci jsou povinni řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat (§ 22 zákona č. 561/2004 Sb., Školský zákon).

Zákonní zástupci jsou na začátku každého školního roku informováni o způsobu uvolňování a omlouvání žáků (MŠMT č. j. 10194/2002-14, Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví).

U prokázaného záškoláctví je nutné žáka bezprostředně postihnout a ihned prokazatelným způsobem vyrozumět zákonného zástupce žáka. V rámci prevence a ochrany před sociálně patologickými jevy škola též postupuje dle platných předpisů a směrnic a učiní další nezbytná opatření včetně zaslání hlášení příslušným úřadům.

Za záškoláctví je považována neomluvená absence žáka. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona.

Školní docházku eviduje třídní učitel a v případě podezření na záškoláctví se obrací na zákonného zástupce nezletilého žáka, nebo může požádat o spolupráci věcně příslušný správní orgán.

Primární prevence záškoláctví:

- Prostřednictvím školního vzdělávacího programu je třeba posilovat u žáků kladný vztah ke škole, vzdělání, svým spolužákům a učitelům, nabízet pozitivní vzory chování a posilovat zdravé klima školy, nabízet mimoškolní zájmové činnosti.
- Žáky a jejich zákonné zástupce je třeba důsledně seznámit se školním řádem.

Doporučené postupy:

1. Nejdůležitějším momentem je zjištění příčiny, proč se žák k záškoláctví uchyluje. Na základě tohoto zjištění je možné dále jednat. Při hledání příčin si udělat dostatek času pro analýzu případu, spojit se se zákonnými zástupci, případně psychologem.
2. Chceme-li zvolit správný způsob pomoci a integrovat žáky do školy, musíme vzít v úvahu rozdíly mezi záškoláky a žáky odmítajícími školu.
3. Dalším důležitým krokem je získání zákonných zástupců ke spolupráci, nikoli k boji mezi školou a žákem.
4. Je-li záškoláctví důsledkem neúnosné školní situace, navodit změnu. Naplánovat dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala.
5. Rozmáhá-li se záškoláctví ve větším rozsahu a máme-li podezření na hrozbu závislosti, spolupracovat s pedagogicko-psychologickou poradnou a centry - SPC, OSPOD, SVP.
6. Učit se v třídním kolektivu vyčíst, jaké postavení má problémový žák. Bojí-li se učitelům nebo rodičům svěřit, zprostředkovat mu péči psychologa.
7. Domluvit se se zákonnými zástupci žáka na pravidelné komunikaci, aby bylo případně další záškoláctví včas odhaleno.
8. Vyvodit kázeňské postihy schválené pedagogickou radou.

Adiktologie – závislostní chování

Do této oblasti spadá široké spektrum chování, které vykazuje znaky závislosti – zejména pak distribuce a užívání alkoholu, tabákových výrobků a jiných návykových látek.

Požívání omamných a psychotropních látek (dále jen „OPL“) osobami mladšími 18 let je v České republice považováno za nebezpečné chování. Každý, kdo se ho dopouští, má nárok na pomoc orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

Alkohol

Varovné znaky konzumace alkoholu:

- alkoholový zápach v dechu a na oblečení
- špatná koordinace
- zadržávání v řeči
- změny dosavadně běžných návyků
- zaspávání, hygiena
- špatný fyzický stav
- nevolnost, bolesti hlavy, suchý a nepříjemný pocit v ústech
- přehnané užívání ústních deodorantů pro zakrytí zápachu

Doporučené postupy:

Konzumace alkoholu ve škole:

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
5. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: O události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
6. V případě, že žák požil alkohol, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
7. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
8. Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
9. V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
10. Porušení zákazu konzumace alkoholu je hrubým porušením Školního řádu. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.

11. V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jak je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.

12. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole

1. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

- a. Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
- b. O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c. Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
- d. Zpracují stručný záznam o události.

1. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:

- a. Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b. O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c. O nález sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
- d. O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.
- e. V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři

Tabákové výrobky

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je zakázáno žákům kouřit.

Doporučené postupy při výskytu tabákových výrobků:

Konzumace tabákových výrobků ve škole:

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.
4. V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
5. V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
6. Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce tímto stanovené školním řádem - postupuje se podle vyhlášky pro příslušný stupeň vzdělávání.

Omamné a psychotropní látky - OPL

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Školním řádem škola stanovuje zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanovuje zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanovuje rovněž tyto sankce za porušení zákazu: napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitelky školy. Porušení zákazu bude vždy projednáváno na pedagogické radě za účelem hodnocení klasifikace chování žáka.

Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188/19 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Doporučené postupy při výskytu OPL:

Konzumace OPL ve škole:

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

4. V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoc.
5. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
6. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
7. V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
8. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
9. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy).
10. Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
11. V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
12. Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.
13. Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
14. V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost OPL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce, resp. žáka staršího 18 let s orientačním testováním žáka na přítomnost OPL. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
15. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole:

1. Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
2. Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.
3. Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
4. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálněprávní ochrany obce s rozšířenou působností.
5. Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

Nález OPL ve škole:

1. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- a. Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b. O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- c. Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nálezů. Obálku přelepí, opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
- d. O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

2. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- a. Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b. O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- c. O nálezů sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupce.
- d. O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
- e. V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady 22 jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

3. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:

- a. Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- b. Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
- c. Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Rasismus, xenofobie

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu příslušníky těchto skupin nepřiměřeně nebo negativně hodnotí a případně (ve formě „tvrdeho rasismu“) je i poškozují. Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Projevy:

- verbálního a fyzického napadání spolužáků nebo zaměstnanců kvůli jejich rasovému,

národnostnímu nebo etnickému původu

- agitace ve prospěch extremistických hnutí na půdě školy a snahy o získání nových stoupenců mezi vrstevníky
- zanedbání školních povinností kvůli volnočasovým extremistickým aktivitám mimo školu

Primární prevence rasismu a xenofobie:

Žákům je třeba zprostředkovávat demokratické hodnoty a principy lidských práv a tolerance. Také s nimi hovořit o extremismu a o negativních spojených s minulostí a současností extremismu, rasismu, xenofobie a antisemitismu a možnostech sankcí za projevy extremismu a souvisejících jevů.

Doporučené postupy v případě zjištění rasismu či xenofobie:

1. Je třeba zjistit hloubku extremistického přesvědčení u jednotlivců, případně vazby na extremistickou skupinu mimo školu. Zároveň je třeba zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
2. Je třeba okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky.
3. V případě zjištění hlouběji zakotvených postojů (opakované verbální či vizuální projevy s možným extremistickým podtextem, účast žáka v extremistické partě, užití násilí s extremistickým podtextem) informovat zákonné zástupce a nabídnout jim spolupráci.
4. V případě závažných projevů (především násilných) informovat Policii České republiky (podezření na promyšlenou a extremisticky, rasisticky, xenofobně nebo antisemitsky motivovanou činnost a na takto motivované vážnější formy násilí).
5. Ve výuce se zaměřit na výuku této problematiky, pozvat experty k diskusi se žáky. Vzhledem k závažnosti tohoto tématu TU neprodleně zajistí bezpečnost případné oběti, dále oznámí skutečnost zák. zástupcům agresora i oběti a postupuje dle preventivního plánu proti šikaně, popř. informuje PČR dle závažnosti situace a případnému ohrožení bezpečí oběti.

Sexuálně rizikové chování

Sexuální rizikové chování souborem projevů chování, které doprovázejí sexuální aktivity a současně vykazují pro jedince rizika v různých oblastech (zdravotní, sociální atd.). Lze sem zařadit např. nechráněný pohlavní styk při náhodné známosti, výrazně promiskuitní chování, rizikové sexuální praktiky, kombinace užívání návykových látek a rizikového sexu, sexuální zneužívání ve všech jeho formách, zveřejňování intimních fotografií na internetu či jejich zasílání mobilním telefonem apod.

Primární prevence sexuálního chování:

- preventivní programy přizpůsobit věku a vzdělání cílové skupiny
- předávat informace o způsobech ochrany před nemocemi
- informovat o tom, co je sexuální zneužívání a rizikové sexuální chování
- upozorňovat na práva dítěte a důstojnost člověka
- podporovat tvorbu zdravých postojů k vlastnímu tělu, vztahům a sexuálnímu chování
- minimalizovat projevy nesnášenlivosti, předsudky apod. v oblasti vztahů, sexu a sexuální orientace
- zabezpečit lepší spolupráci školy a rodiny - propojit zdravotní, sociální a výchovné intervence

Doporučené rady při zjištění sexuálně rizikového chování :

Existují tři základní ukazatele, kdy lze sexuální chování pokládat za škodlivé a kdy by měl učitel zasáhnout:

1. Pokud ho dítě neprovádí v soukromí.
2. Pokud vznikne podezření, že při něm nějak zraňuje sebe nebo někoho dalšího.
3. Pokud se ze sexuálního chování stane nutkavé chování (to znamená, že tomuto chování dítě věnuje tolik prostoru, že zanedbává svoje běžné povinnosti, hygienu, přátele, učení a podobně).

Doporučené postupy při řešení sexuálně rizikového chování:

Situaci řeší v tomto pořadí:

- třídní učitel
- školní metodik prevence, výchovná poradkyně
- vedení školy
- zákonní zástupci žáka, žáci
- OSPOD
- další odborník (psycholog, sexuolog, psychoterapeut).

Zjištěné násilí páchané na dítěti (i sexuální) je povinen ohlásit Orgánům sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) nebo na Policii ČR.

Poruchy příjmu potravy

Nemocem, které řadíme mezi poruchy příjmu potravy, se odborně říká mentální anorexie, bulimie a záchvatové přejídání. Tyto poruchy se nejčastěji objevují u dívek v adolescentním věku, mohou jimi trpět i chlapci. Bulimie a mentální anorexie se mohou vyskytovat každá zvlášť nebo i obě zároveň. Cesta k uzdravení není jednoduchá, málokterá dívka (chlapec) se dokáže z bludného kruhu dostat bez pomoci odborníků.

Příznaky:

- rychlé zhubnutí
- BMI index je 17,5 a méně
- zvracení s jakoukoliv argumentací
- vnímá sebe sama jako příliš tlustou/tlustého
- nespavost, nesoustředěnost
- při vzniku onemocnění před pubertou je menstruace opožděna či zastavena
- kožní problémy a zhoršená kvalita vlasů

Doporučené rady při podezření nebo zjištění onemocnění:

1. Informovat třídního učitele, výchovnou poradkyni, metodika prevence a následně třídní učitel informuje zákonné zástupce.
2. Zákonné zástupce informujeme vždy, když dítě výrazně zhubne, opakovaně bylo přistiženo, že zvrací (stačí informace od vrstevníků).
3. Pokud zákonní zástupci odmítají řešit situaci, je nutné se spojit s pediatrem, popř. OSPOD (možnosti a limity pedagoga).
4. Doporučit nebo zprostředkovat kontakt s lékařem nebo psychologem.

Domácí násilí

Domácí násilí řadíme mezi typy rizikového chování, které mohou ohrozit zdravý vývoj žáků a mít nepřímé dopady do chování žáků. Má negativní vliv na harmonický vývoj žáků a mladistvých zejména v oblasti emocionální, vztahové, může ohrozit i zdravý tělesný vývoj.

Domácí násilí je netypickou formou rizikového chování pro školní prostředí, navíc je složité ho přesně identifikovat a správně vyhodnotit míru a potřebu podpory z vnějšího prostředí.

Násilí, které se odehrává v rodině, se může projevovat v chování žáka a může být jedním z důvodů dalších forem rizikového chování (např. záškoláctví, zneužívání návykových látek, sebepoškozování, násilné chování aj.).

Klíčové charakteristiky:

- je opakované
- je neveřejné, eskaluje
- role oběti a agresora jsou jasně rozdělené, nezaměňují se
- zneužívání moci a kontroly ze strany agresora, která v oběti vzbuzuje strach
- pachatel bývá násilný většinou jen ke své oběti
- pachatel považuje svoje chování za ospravedlnitelné - k domácímu násilí dochází v cyklech
- chování oběti je zaměřeno na zajištění přežití

Ve všech formách domácího násilí může žák figurovat jako oběť i jako svědek. Žáci jsou za svědky domácího násilí považováni, pokud vidí či slyší násilné projevy, vidí důsledky násilí. Přítomnost žáka u domácího násilí považuje WHO za psychické týrání žáka.

Povinnosti a omezení školy:

- Škola nemůže být tím, kdo primárně zasahuje do řešení situace v rodině. Není úlohou pedagoga usuzovat na domácí násilí na základě svých pocitů, vyvozovat je z chování a projevů žáka.
- Pedagog je však povinen jednat v okamžiku, kdy se mu například žák svěřil či pokud zaznamená dlouhodobé nezpochybnitelné známky násilí páchaném na žákovi.
- Pokud se ukáže, že je žák obětí domácího násilí, které splňuje skutkovou podstatu trestného činu, je zaměstnanec školy povinen tuto skutečnost oznámit Policii ČR a OSPOD.

Základní pravidla primární prevence:

1. Primární nespécifická prevence spočívá v posilování sebevědomí žáka, schopnosti říci „ne“, podpoře funkčních sociálních vztahů aj.
2. V rámci prevence by se škola měla zaměřit zejména na rozvoj schopnosti řešit konfliktní situace nenásilným a bezpečným způsobem.
3. Žáci by měli mít informace o nebezpečných situacích, kdo jim a jak může pomoci v případě ohrožení.
4. Primární prevence specifická spočívá zejména v seznámení žáků s jejich právy a povinnostmi a to adekvátně jejich věku. Žáci by měli být seznámeni zejména s tím, že:
 - a. domácí násilí má různé formy

- b. násilné chování v rodině není omluvitelné
- c. za násilí může ten, kde jej koná, protože si sám volí, jak se bude chovat
- d. každý má právo rozhodovat o sobě samém
- e. na koho se v rámci školy mohou obrátit se svými starostmi (školní psycholog, výchovná poradkyně, metodik prevence, třídní učitel, ten, komu žák důvěřuje)
- f. jak říci NE
- g. jak vypadají zdravé a nezdravé vztahy
- h. proč si někdo nechá násilí líbit a nedokáže říci „Stop“
- i. jak zvládat vztek

Doporučené postupy:

1. Pokud se žák sám svěří učiteli, měl by mu učitel projevit důvěru, nebagatelizovat jeho sdělení, neobviňovat jej ze lži a podpořit jej.
2. Měl by jej informovat o tom, že se na domácí násilí vztahuje ohlašovací povinnost a on musí jednat v souladu s ní.
3. Když se žák pedagogovi svěří, je dobré klást žákovi otevřené otázky, které umožňují, aby žák svými slovy popsal, co se stalo:
 - a. *Řekni mi, co se stalo...*
 - b. *Co se stalo potom?*
 - c. *Kde jsi přešel/a k této modřině?*

Rolí učitele je zprostředkovat žákovi potřebné informace a přizvat k řešení situace odborníky, kteří se dané problematice systematicky věnují. Pokud se na pedagoga obrátí zákonný zástupce – oběť domácího násilí, měl by jej pedagog odkázat na další odborníky, kteří se této problematice systematicky věnují (intervenční centra, azylová centra, dětská krizová centra).

Negativní působení sekt

Pod tímto pojmem rozumíme v kontextu primární prevence rizikového chování určitou ohraničenou sociální skupinu, jejíž členové sdílejí ideologický koncept, jehož prostřednictvím se skupina vymezuje vůči svému okolí, a dochází při tom k postupné sociální izolaci, manipulaci a ztrátě soukromí.

Pro sekty jsou charakteristické tyto rysy:

- izolovanost, relativní uzavřenost - posilování pocitu výlučnosti
- udržování nonkonformního opozičního postavení
- touha po zbudování ideálního společenství
- zdůrazňování etických rozměrů náboženského života
- autoritativní systém řízení
- existence jednotného a vysvětlujícího univerzálního klíče
- eklekticismus (myšlení, kdy se jedinec nedrží hotových systémů, vzorů, ale vybírá si z nich jen ty prvky, které se mu zdají být nejlepší)

Doporučené postupy:

U každého podezření na výskyt osob ovlivněných novými náboženskými směry ve škole by měly být informovány tyto osoby:

1. ředitelka školy
2. zákonný zástupce ovlivněného žáka
3. třídní učitel

V odůvodněných případech je dále možné kontaktovat školního psychologa, metodika prevence, výchovného poradce, OSPOD či Policii České republiky.

Škola by v oblasti nových náboženských směrů měla:

- seznámit žáky s riziky a praktikami těchto skupin
- umět zmapovat existenci a základní charakteristiku konkrétních sekt v České republice
- naučit žáky rozlišovat mezi sektou a tradičním náboženstvím a možnostmi pojetí
- vymezit pojem sekta, jeho významové roviny
- seznámit žáky s možnými riziky vstupu do sekty a s procesem závislosti na sektě (manipulace, pronásledování, pocity viny a méněcennosti, zmocňování se majetku členů apod.)
- zabývat se základními předpoklady inklinace lidí k těmto skupinám - umět diskutovat se žáky o dané tematice a snažit se odpovědět na případné dotazy

Základní pravidla primární prevence:

1. Vždy naslouchat svým žákům, mít přehled o tom, jaké jsou mezi nimi aktuální informace.
2. Nikdy striktně nekázat a neodsuzovat.
3. Vyhýbat se tabuizaci některých témat – mluvit se dá i o satanismu, jde jen o to, jak.
4. Poskytovat co nejobektivnější informace za využití všech dostupných uvedených zdrojů.
5. Nikdy nezesměšňovat a nedegradovat (nejen mediální) „idoly“.
6. V případě podezření na konkrétní problém v okolí se snažit získat co nejvíce informací.
7. V případě rozhodnutí jednat, snažit se konzultovat s odborníky.
8. Pokud je rodina členem společenství se znaky sekty a není podezření na zanedbávání péče či jiný trestný čin vůči žákovi, není možné ze strany pedagoga ovlivnit zapojení žáka do tohoto společenství.
9. Pedagog si musí stanovit své cíle, kterých může ve své pomoci dosáhnout (zejména předávat informace o rizicích sekt, nerozbit s žákem vzájemný vztah apod.).

Užívání náboženských symbolů ve školách

V českých právních předpisech není žádným způsobem omezeno nošení náboženských symbolů ve veřejném prostoru, tedy ani ve škole. Žák/yně tedy může ve školním prostředí nosit / užívat náboženské symboly, avšak jen tehdy, pokud nezvyšují riziko zdraví žáka či ostatních, či neznemožňují výkon určité činnosti.

Nedoporučuje se tak např. nošení řetízků při hodinách tělesné výchovy aj. Nošení muslimských šátků (hidžábu) by nemělo především ohrožovat bezpečnost nositelek atd.

Zdroje informací:

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Kontakty na organizace zabývající se prevencí, tísňové linky

Poradenské centrum pro drogové a jiné závislosti, PPP Brno Sládkova 45, 613 00 Brno e-mail: pppsladkova@iol.cz tel: 548526802, 548 529 350

Sdružení Podané ruce Francouzská 36, 602 00 Brno Telefon / fax: +420 545 247 535 e-mail: info@podaneruce.cz www: www.podaneruce.cz

K-centrum Drug Azyl Vídeňská 3, 639 00 Brno Tel.: +420 543 246 524, Fax: +420 543 249 343 e-mail: drugazyl@podaneruce.cz

Modrá linka (Centrum a linka důvěry pro děti a mládež) Lidická 50, 658 12 Brno Tel.: 549 524 111, fax: 549 524 e-mail: help@modralinka.cz www.modralinka.cz

Anabell Občanské sdružení pro nemocné Mentální anorexií a bulimií Dům lékařských služeb Bratislavská 2, Brno Tel.: 542 214 014, 602 766 542 www.anabell.cz

Spondea Krizové centrum pro děti a mládež Sýpka 25, 613 00 Brno - mapka Tel.: 541 235 511, 608 118 088 ICQ 260-321-915, Skype: Spondej e-mail: krizovapomoc@spondea.cz www.spondea.cz

Linka bezpečí 800 155 555 Internetová linka ilb@linkabezpeci.cz Chat linky bezpečí chat.linkabezpeci.cz Rodičovská linka 283 852 222

Národní linka prevence AIDS - zelená linka Tel.: 800144444

Středisko sociální pomoci dětem Hapalova 4, Brno tel.: 549272850

Bílý kruh bezpečí Slovinská 41, Brno tel.: 541218122 bkb.brno@seznam.cz - pomoc obětem a svědkům trestních Činů

Příloha č. 2

Seznam telefonních kontaktů a vybraných webových stránek:

Příruční telefonní a mailový adresář www.poradenskecentrum.cz/adresar

Poradenské centrum 548526502 sladkova@pppbrno.cz

Obvodní oddělení Policie ČR 974628702 bmvystav@spsmvbr.cz

Městské oddělení Policie ČR
brnopis@mvcz.cz kpt.
Mgr. Borek Novický 974 625 222 npor.
Mgr. Radoslav Novák 974 625 325

Preventivně informační skupina Policie ČR:
nprap. Andrea Procházková 974 625 225, 724 273 012
nprap. Bc. Alena Peterková 974 624 406

Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje
por. Mgr. Zdeňka Procházková - koordinátorka prevence
tel. 974 622 458, 602161766, prevencejm@mvcz.cz

Oddělení Policie ČR zabývající se kriminalitou dětí 974621111 bmkr@mvcz.cz

Služba kriminální policie a vyšetřování 974821310 phazrst@mvcz.cz

OSPOD Mgr. Dáša Třetinová tretinova.dasa@brno.cz

Městská Policie 541124111 podatelna@mpb.cz

Internetové adresy:

www.kpppb.cz

www.poradenskecentrum.cz

www.poradenskecentrum.cz/a/dresar-jmk.pdf

www.prevcentrum.cz

www.ippp.cz

www.adiktologie.cz

www.drogy-info.cz

www.zivot-bez-zavislosti.cz

www.prevence-info.cz

www.jmskoly.cz

hazardní hráče a jejich rodiny (např.):

www.gambling.podaneruce.cz

<http://www.drnespor.eu/>

<http://stopzavislosti.cz/>

<http://poradna.adiktologie.cz/>

<http://www.magdalena-ops.eu/index.php/o-nas-menu/ke-stazeni/publikace.html>

<http://www.sananim.cz/gambling-ambulance/co-nabizime.html>

<http://pnz.prevent99.cz/sluzby>